

BAJAI UJSÁG

Szerkesztőség és Kiadóhivatal:
BAJA, GROF ZICHY BODOG-TER 8. SZÁM.
Telefonszám: 45. Posta cím: Baja, 18 postafiók.

FELELŐS SZERKESZTŐ
DR. HANUSICH JÓZSEF

ELŐFIZETES EGY HÓNAPRA 240 fillér,
NEGYED ÉVRE 7 P. EGÉSZ ÉVRE 26 P.

Szigorú óvintézkedések eredménye, hogy Baján az idén nem volt semmiféle járvány

A tifusz megszűnése országos jelenség

Az elmúlt esztendő különösen pedig 1932-ben a tifuszos fertőzések száma Baján (veszedelmes méreteket öltött). A megbetegedések száma legnagyobb volt a tavalyi év őzén, amikor nemcsak a városban de az egész Bács megyében aggasztóan sok tifuszos beteget ápoltak a kórházban. A járvány megnövekedése akkor különben országos jelenség volt. Szeged, Halas stb. Helyzete sem volt jobb Bajánál ahol a tisztítóorvosi hivatal minden szigorító intézkedése és védelmi eljárása sem tudta a bajt lecsökkenteni.

1932. Baján egyébként is a járványok esztendője volt. A vérhas diftéria sariach egyformán szedte a maga áldozatait s a fertőzés a pariferiákról a belső területekre is átterjedt. Október végén november elején érte el a tifusz tetőpontját, de még decemberben is sok vérhas és tifuszos beteget kellett orvosi-gyógykezelésben részesíteni. A diftéria pedig éppen a téli hónapokban uralkodott a legnagyobb mértékben és nem egy ízben halálos áldozatot is követelt.

A közegészségügy állását illetőleg ismét kérdést intéztünk dr. Zakányi Andor tisztítóorvoshoz, aki Baja város egészségügyéről igen kielégítő képet adott. Az egészségügyi hatóság vezetője, aki a helyzetet úgy találja, hogy hasonlóan járványmentes esztendőre, mint amilyen az idej, a közelmúlt években egyáltalában nem volt példa. Tifusz és vérhas — ami a múlt évek járványos őszi hónapjához viszonyítva, szinte képtelenség gyanánt hangzik — az idén nincs. El-elvetve ha előfordul egy egy más természetű de egészen könnyű lefolyású fertőzés. Mindent egybevetve (azonbnn Baja közegészségügyi helyzete a járványt illetőleg talán soha kedvezőbb képet nem mutatott mint éppen most.

Nem szabad természetesen figyelmen kívül hagyni azt a jelentős körülményt, hogy a hastifusz szünetelése nem pusztán helyi, hanem országos jelenség. A fertőzéstől leginkább sújtott területeken ez évben sehol sem találkoznak tifusz jeleivel.

Az orvostudomány ezt teljesen komikus jelenségnek minősíti, azaz rejtély előtt áll és az idővel hozza összefüggésbe. Ugyanis kétségtelenül megállapított tény, hogy az idej hűvös nyár a tifuszfertőzések

terjedését kedvezőtlenül befolyásolta. Annak pedig, hogy a múlt évi nagyfokú diftériás fertőzéseket sikerült teljesen lecsökkenteni, egyik legkomolyabb oka az egészségügyi hatóság védőintézkedéseiben rejlik. A leginkább iskolásgyermekek között dúló járvány leküzdésére és továbbterjedésének megakadályozására valamennyi elemi és alsóbbfokú iskolában is fogatosították a diftéria elleni védőoltásokat és a nagyszerű eredmény mutatja, hogy a lelkiismeretes munka nem volt hiabavaló.

Nagyszabású munkaprogrammot dolgozott ki Baja város műszaki hivatala az inségesek foglalkoztatására

Amint a belügyminiszteri jóváhagyás megérkezik, a munkálatokat nyomban megkezdik

Megírta a Bajai Ujság tegnapi lapszáma, hogy Baja város ez évben 200.000 P. kormánysegély kiutalását várja a város téli inségesügyi programjának megoldására.

A tisztimérnöki hivatal Horváth Béla műszaki tanácsos nagyszerű elgondolása alapján el is készítette azt az inségmunkaprogrammot, aminek feladata volna, a bajai inségesek további helyzetén a tél tartama alatt könnyíteni. Természetesen a munkaprogramm a kért 200.000 P. kereteihez viszonyodott.

Dr. Borbíró Ferenc polgármester már két ízben személyesen tárgyalt a belügyminiszteriumban a szükséges összeg kiutalása, azaz a bajai inségesek érdekében. A munkatervet is még annak idején felterjesztették a belügyminisztériumhoz, de válasz, ami a továbbiakhoz tájékoztatást adna, nem érkezett. Ezen a minisztériumból várt rendelkezés, illetve jóváhagyáson mulik, hogy az elkészített programból mit és hogyan tudnak megvalósítani. A kormányhatóság jóváhagyása most már igen aktuális volna, annyival is inkább, mivel küszöbön a tél, az inségmunkát pedig Baján és másut már novemberben szokták megkezdni. A mezőgazdasági munkálatok befejeződésével ugyanis ilyenkorra már lényegesen növekedik a gazdasági és kert munkásokkal a

téli közmunkát keresők száma.

A város mérnöki hivatala a kért kormánysegély reményében nagyszabású munkaprogrammot dolgozott ki. Ebben szerepelne az erdő-sítésre előkészített 140 holdnyi földterület fásítása, az alsójárású legelő teljes rendezése, a Bara feltöltése és ugyancsak az inségmunkaprogramm keretében kezdették meg a Budapesti-ut Szentistvánhoz vezető szakaszának a kövezését is. Ez a pár száz méternyi utvonat összesen 30.000 P. költségébe kerül a városnak, természetesen nem szabad figyelmen kívül hagyni azt a körülményt, hogy a kiskocka rendszerű kövezés, ami itt folyik, a gyakorlatban legjobban bevált megoldás.

Az inségmunkaprogramm keretében tervezik a baja—bácsbokodi műutnak a bajai Kálvária temető mellett elhúzódó szakaszán szükséges utrendezést. A kb. egy km. hosszú ut nagyon rossz állapotban volt, ez most makadám rendszerű burkolatot kap.

Az itt felsoroltakon kívül még több javítás, építés és utrendezés kerülne sorra, még pedig az elkészült tervezet alapján nyomban, amit a jóváhagyás a belügyminisztériumból megérkezik. Addig azonban kénytelen vesztegen várni a város és a munkát igénylő bajai inségesek is.

Szép programmal holnap tartják meg Baján a Klebelsberg- emlékünnepelet

A magyar kultúra és iskolaügy fejlesztéséért az elmúltban nagyobb szolgálatot senki nem teljesített az elhunyt gr. Klebelsberg Kunó vallás és közoktatásügyi miniszternél, aki a magyar iskolaügy apostola maradt akkor is amikor a hatalom kikerült a kezéből. Baján és Bács megyében is számtalan kulturális intézmény a volt kultuszminiszter energikus munkájának köszöni létrejöttét és Baja város most külön is hódolni akar gr. Klebelsberg Kunó nemes emléke előtt. A miniszternek még a nyár folyamán elkészített szép domborművű emléktáblája most kerül leleplezésre az új kiscsávolyi óvodánál, amelynek kuttójére a táblát elhelyezték. Az avató ünnepélyen megjelenik a város törvényhatósági bizottsága és az emlékszedet tisztelet és kegyelet jeléül dr. Puskás Dezső helyettes polgármester fogja mondani.

Az ünnepély szép programját a városi polgári fiúiskola ügyes énekarának Himnusza vezeti be. Utána következik az ünnep jelentőségét méltató szép emlékszedés. A beszéd után a kiscsávolyi óvodások virággal hintik tele a követ, majd a zárdai polgári leányiskola növendékeinek éneke következik. Az emlékművet a kiscsávolyi közönség nevében az ottani elemi iskola igazgatója Lázár János veszi át. Végezetül a Józsefvárosi elemi iskola növendékei magyar dalokat énekelnek.

— Nagy havazás Svájcban. Baselből jelentik: A havazás tegnap az Alpokban teljes erővel megindult. Körülbelül 800 méter magasságig jutott le a hó.

— Halálos szüreti szerencsétlenség. Balint Pál éreksanádi lakos pénteken délelőtt megrakott kocsival igyekezett szőléjéből hazafelé. Egy helyen lovai valamitől megijedtek s a kocsit az árokba rántották. János nevű öt éves fia oly szerencsétlenül esett le a kocsiról, hogy az egyik szőlővel megrakott hordó maga alá temette s azonnal szörnyethalt.

Művelődéstörténeti nyomok a bajai régi anyakönyvekben

Irta: BORSAY JENŐ.

I. Színészet.

Tanulmányaim, tehát érdeklődésem tárgykörén kívül esvén akár a német, akár pedig a magyar színészet bajai szereplésének kutatása, így ezek érdemi ismertetésébe annál kevésbé bocsátkozhatom, mivel az ehhez szükséges szakirodalom (dr. Váli Bélának „A Magyar Színészet története” című műve, a „Magyar Játékszín—Zseb-Könyvecskék”, a „Tudományos Gyűjtemény” stb. megfelelő évfolyamai) nem állnak rendelkezésemre.

Hogy jelen írással mégis erre a tere kalandoztam el, oka ennek az, hogy a helybeli belvárosi plébánián őrzött XVIII. századvégi és XIX. századeleji anyakönyvekben genealogia tanulmányokat folytatva, művelődéstörténeti adatokra bukkantam, melyeket abban a reményben teszek imitt közzé, hogy azokat hivatott kezek a bajai színészet történetébe szervesen beilleszteni érdekesnek találják.

Közismert tény, hogy városunk társadalmá ez időben erősen német színezetű volt, a kiterjedt iparosság elő előbb rétege, a kereskedő és honorációr-osztály kivétel nélkül, sőt a nemesség egy része is (a Krappel Aldásyak, az ö-moroviczai Heinrichek, a Kroner-Koronayak, a Kaiser Császárok, Pollermannok stb. családok) vérbeli németek voltak; ez osztályokat ismeretes jó módjuk, továbbá a városnak jó hírű iskoláiban szerzett ismereteik, a magasabb kultúra igénylésére ösztönözték, ilyen jelentett számukra a színészet, a kaszinó, a céllövő társaság. Nem természetes-e hát, ha a német színészet városunkban meleg fogadtatásra, egyben meleg otthonra is találhatott, mert hogy itt állandóan tartózkodtak német színészek, arról beszédesen tanuskodnak az itt sorozatosan kötött házasságaik.

Ezek előrebocsátása után lássuk a vonatkozó anyakönyvi adatokat.

Báró Bernátfy József bajai plébános, később kalocsai, majd nagyvárad kanonok, 1807. évi augusztus hó 12-én bejegyezte az egybekelt anyakönyvébe, hogy ezen a napon előtte házasságot kötött a Würtinger János igazgatósága alatt álló színtársulatnál működő külföldi — Bajorországból eredő — Kluger Gallus Károly színész (Comicus) az Ausztriából, Psentitzből származó Seeland Borbála színésznővel, (Comica-val). Würtinger János és Salden József ugyanazon társulatbeli, ugyancsak külföldi eredetű színészek násznagysága mellett.

Következő évben, 1808. évi szeptember hó 19-én újabb színész házasságról értesít minket Báró Bernátfy plébános anyakönyvi bejegyzése: Pauly Lipót színész (Comicus) nélkül vette a hajdon Constantini

Anna színésznőt (Comicat-t), Mayer József bajai polgár és Muk Frank színész násznagykodása mellett.

E közlésekben figyelemre méltó az a körülmény — mit az anyakönyvirő külön ki is emel minden esetben, hogy a házasságot kötő felek és egy kivételével tanúk is, külföldiek (extranei).

A XIX. század első negyedében a magyar nyelv lassu térfoglalással hódító utra indul szerte az országba, nyomában, gyakran előtte a magyar színésztársulatok működésével.

A vármegyénk területére lépett első magyar színtársulat jobbara kóbor színészekből, kicsapott diákokból Kecskemétről került ki, csakhamar ketté vált, egyik része Ujfalusi Sándor társulata a Dunántúlt járta, a másik csapat „Alföldi nemzeti játszó-társaság” hangzatos neve és Kiliényi Dávid igazgatósága alatt 1818-ban Szabadkán ütött sátrat. Amikor a szabadkaiak e társaság szereplésével beteltek, tudtak rajta azzal, hogy szükségük van a színshelysége, melyet már megelőzőleg német színészeknek ígérték oda.

Ekkor jött Kiliényi Dávid társulata Bajára. Valószínűleg ez volt Baján az első magyar színtársulat, mennyi ideig tartott itteni szereplése? Mekkora pártolásban volt része városunk közönsége részéről? Tudomásom erről nincs. Innen Pécsre távozott. Állítólag 1820-ban ismét Szabadkán játszottak, fõlhetõ, hogy ez alkalommal is utba ejtették városunkat is. (Folytatjuk.)

A Nemzeti Munkahét és az idegenforgalom

Azoknak a kérdéseknek tömegében, amelyek mint a nemzeti életre fontos problémák, a nemzeti munkahét alkalmából a különböző kongresszusok keretében megvitatásra kerülnek, általános érdeklődés kíséri a nemzeti idegenforgalom ügyét. November 14-én délután fél 6 órára hívták össze az országos idegenforgalmi kongresszust, amelyen a kormány képviselőjének jelenlétében fogják megvitatni először több felhívás keretében a nemzet gazdasági és kulturális életére egyaránt fontos idegenforgalmi kérdés minden részletét. A kongresszus főelőadója Miklós Elemér dr., az Országos Magyar Idegenforgalmi Tanács főtitkára.

ASPIRIN tabletták

bedítik a meghiúsítás első jeleinél és fejfájásnál.

Tavasszal lesz a már majdnem elkészült Türr István emlékmű leleplezése

Baja város ebben az évben több értékes emlékművel gazdagodott. Ezek között nem utolsó helyen áll a Türr István emlékmű. Dicsőnevű fiának emlékét a város ezzel a készülő művel méltó képen fogja megörökíteni és rendeltetése az lesz, hogy a késő századok szülőiteiben is kegyeletesen ébren tartsa a hódolattal teljes tiszteletet a hies tábornok szelleme iránt.

A nagyon szép elgondolása emlék kivitele is igen imponzáns lesz. Munkálataival a város műszaki hivatala már szépen előrehaladott, úgy, hogy az emlékmű már jó részben elkészült. Hogy a további munkáival miként boldogulnak, az jó részben az időjárástól is függ.

Az eredeti terv az volt, hogy az emlékmű munkáitait még ez évben feltétlenül befejezik, azonban ez az elképzelés semmi esetre sem valósulhat meg, mivel éppen a munká-

latoknak a finomabb, a kényesebb része maradna télire, aminek végzése nedves vagy hideg időben nem folyhat kockázat nélkül, illetve abban a tudatban, hogy hiába való munkára pazarolnak felesleges költséget.

A befejező munkálatokat, illetve az utolsó simításokat tavaszra fogják halasztani. A Kamarásduna torkolatánál elhelyezett emlékműnek a közeli környékét még az idén rendeztette a város gazdasági hivatala. Az ott elvonuló szép fasor és a kis parkirozott terület nagyon hatásvos keretet ad az emlékműnek, nem szólva arról, hogy a dunai rész megvilágításában amugy is festői megvilágítást kap.

A Türr István emlék leleplezése ugyancsak tavasszal fog megtörténni, az elhunyt nagy tábornok emlékéhez méltó programmal.

HIREK

Okt.

22

Vasárnap
Kordula

Éjjeli szolgálatot tartanak:

Reggel fél 8 óráig és vasárnap d. u. nyitva Gyarmati Emil és dr. Makray László gyógyszerészek

— **A főispán állapota.** Baranyi Tibor főispán állapota a kórházból történt távozása óta napról napra javul. A nappalok legnagyobb részét az ágyon kívül tölti és annyira megerősödött, hogy hivatalának ügyeivel is foglalkozik. Hivatalából a fontosabb és sürgősebb aktákat a lakására viteti és utasításokat ad a különböző ügyek elintézésére. Egy-két heti pihenésre van szüksége és azután átveheti ismét hivatalát. Itt emlíjük meg, hogy báró Tunkl Tamás főispáni titkár, aki nemrég szintén könnyebb műtéten esett átkeresztül, felgyógyult és már följár hivatalába, sőt a hivatal fontosabb ügyeiről ő referál a főispánnak.

— **Vasárnap délelőtt nyílik meg Vadász Endre képkiallitása.** Minden előkészület megtörtént már Vadász Endre képkiallitásának megnyitására. A kiállítás a legkitünőbb anyagból összeválogatott képekkel várja a nagy közönséget, amelyek számára vasárnap délelőtt 10 órakor nyílnak meg a tárlat kapui. A kiállítás október hó 30-ig lesz nyitva és egész nap belépődíj nélkül tekinthető meg.

— **Akiknek a szívük működésénél, erőlködés nélkül úgy érhetnek el könnyű székletet, ha naponta reggel éhgyomorrra megisznak egy kispohár természetes „Ferenc József” ke-erűvizet.**

URANIA

Okt. 21 - 22-én,
szombaton - vasárnap

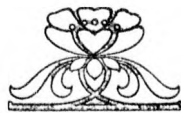
A MARATONI FUTÓ

(DER LÄFER VON MARATHON.)

Sport és szerelem 9 f

Főszerepben:

Brigitte Helm
Hans Brausewetter
Trude von Molo

Kiegészítés:

Kulturfilm és hirdók.

valamint a bajai hősök emlék-művének leleplezéséről készült filmfelvétel.

örökszép regényének színjátékvaltozata, az Öreg tekintetes bemutatója ad alkalmat a közönség két kedvencének, Vass Irma és Danis Jenőnek grandiózus szerepekben való elbucuzására. Az Öreg tekintetes a budapesti Nemzeti Színháznak ragyogó sikertű műsordarabja és szépséges meséjével valóban gyöngye a magyar színjátékirodalomnak.

SPORTHIREK

Ujabb kemény dió feltörése vár a Turulra. A BSE—JTE és KFC—KAC találkozókat kerülnek még sorra.

A BTC, KNSK és KPTE komolytalan mérkőzés halasztásai következtében csonka fordulók maradtak az őszi bajnoki szezonra. A Turul óvási következtében még nem dönt el az őszi elsősegi kérdése, így az élen álló csapatok minden találkozása élénk érdeklődésre tarthat számot, Bajának a BSC—Turul mérkőzésben telhet élvezet. A Turul tartalékos együttese favoritja a mérkőzésnek, de hogy az utolsó percig nyílt legyen a közdelem arról a bácsalmási legénység gondoskodni fog. Sőt a BSC vezetőség győzelemre is képesnek tarja csapatát, Egygólós győzelemmel mindkét csapat ki-egyezne, sőt ahogy a BSC-t ismerjük a döntetlen is csak az ő táborukba okozna örömet.

Tipp 3:1 arányú BTSE győzelem.

A BSE—Jánosalmi TE elleni mérkőzés nemsok jóval kecsesget. A KFC ellen mutatott lélek nélküli játéka még egy minimális vereségre is kevés volna, a Turul elleni forma viszont a JTE sorsát pecsételné meg. Egyezzünk ki az arany középponttal a két küzdő fél megosztják a pontokat.

A KAC-ot Kalocsán nem fenyegeti veszély. A KFC gyenge védelme és halvesora még Deák bravurjai mellett sem hátrithatja eredménnyel el Sonkóék rohamait.

Tipp 4:1 arányú KAC győzelem.

Henerary dr szöv. kapitány jövő vasá napi filléres gyorssal Budapestre viszi Baja válogatott csapatát mérkőzésre.

A bajai sportpályán az olasz—magyar mérkőzés második félidőjét közvetíteni fogják.

— **Étvágytalanságnál.** rossz gyomornál, bérekedésnél, renyhe emésztésnél, anyagcserezavaroknál, csalánkítütésnél és bőrvizketésnél a természetes „**Ferenc József**” keserűvíz rendbehozza a gyomor és belek működését s megszabadítja a testet a felgyülemlett rothadó anyagoktól.

Laptulajdonos Uj Elet nyomda r. t.
Felelős kiadó és kiadóhivatal vezető
DR. HANUSICH JÓZSEF

Apró hirdetések.

15 szóig 80 f., minden további szó 2 f

Nagy Meidinger kályhát keresünk megvételeire. Cím a kiadóban.

Férfi kerékpár, teljesen jókarban Szarvas Habor u. 5. b. alatt eladó. Megtekinthető d. u. 2—3 óra között.

Vegyeskereskedés betegség miatt olcsón átadó, vagy eladó esetlőg házzal együtt, bővebbet Tóth Kálmán-utca 36. Léhmann.

Pianinót megvételeire keresek. Cím a kiadóhivatalban.

Kiadó két vagy három szobás lakás Szent Antal u. 91 szám alatt.

Eladó alig használt diófa ebédlő. Dombos u. 25 sz.

Nyug. csendőr vagy rendőr állást kaphat magánymozgásnál. Cím a kiadóban.

Magányos ház 4 szoba üveg-folyosóval, nagy udvarral kiadó. Érdeklődni lehet Király Géza, Munkácsy Mihály u. 15 b.

Eladó 6 darab tiszta Cornwall 6 hónapos kanok prima anyag fedezetésre alkalmasak. Érdeklődést kér Gegner Ádám Gara.

Egy fehér meteor kályha és egy épített tűzhely csempe burkolással igen olcsón eladó. Dalmady-u. 4.

Többszáz darab
**legjobb
márkájú**

**kályhát,
tűzhelyet**

nagy készletem miatt
gyáriáron alulárusítom

**Kréneisz Géza
vaskereskedő.**

Minden nő kötelessége

ha szép arc bört
akar. éjjelre-nappalra

EUKUTOL 6

zsiros, de nem zsirozó
arckrém használni.

Tökéletesen beszívódik s
így arc börtre fénytelen,
bársonyosan puha lesz.

Egy doboz használatánál már
csodálatos az eredmény!

Hasonlítsa össze más krémekkel.

Kis doboz 50 fill. Nagy doboz 1 P.
Kapható minden szaküzletben.

Vásároljon az Uj Eletben

nyomdát az Uj Elet r. t. könyvnyomdájában Baján.

A Bajai Ujság kis menetrendje Érvényes 1933. október 8-tól.

Érkezés		Honnan?	Indulás		Hová?
óra	perc		óra	perc	
7	09	Gara	4	40	Hercegszántó
7	25	Ujdombovár	5	20	Gara
7	32	Hercegszántó	5	20	Bátaszék, Sárbogárd, Budapest
7	40	Budapest, Kiskunhalas, Bácsalmás	5	31	Bácsalmás, Kiskunhalas Bpest, Csikéria
9	26	Pécs, Budapest	8	00	Ujdombovár, Sárbogárd, Bpest
10	39	Szeged, Kiskunhalas, Bácsalmás	10	11	Bácsalmás, Kiskunhalas, Bpest
13	25	Budapest, Sárbogárd, Bátaszék	10	40	Bátaszék Pécs
13	48	Bpest, Kiskunhalas, Bácsalmás	14	03	Bátaszék, Ujdombovár
14	33	Ujdombovár	14	43	Hercegszántó
16	52	Pécs, Bátaszék	14	48	Bácsalmás, Kiskunhalas, Bpest, Csikéria
18	03	Gara	15	05	Gara
18	27	Hercegszántó	15	55	Bátaszék, Sárbogárd, Budapest
18	42	Bpest, Kiskunhalas	16	59	Bácsalmás, Kiskunhalas, Szeged
20	26	Ujdombovár, Pécs, Bátaszék	19	02	Bátaszék, Pécs, Sárbogárd, Budapest
21	44	Bpest, Kiskunhalas Bacsalmás, Csikéria	20	43	Bácsalmás, Kiskunhalas, Bpest, Csikéria
22	58	Bpest, Sárbogárd	21	59	Bátaszék, Ujdombovár Bpest

Most jelent meg:

SIGRID UNSET

Kristin Lavransdatter Nobeldíjas regény-trilógiájának II. kötete:

ASSZONY

A modern katolikus
irodalom páratlan szépségű remeke.

Ára: **4-80 pengő.**

Kapható:

Uj Elet nyomda r.-t. Baja.

GRAND HOTEL

IMPERIAL

NAGYSZÁLLODA

1 perc a Keleti pályaudvartól.

Legmodernebb berendezést elsőrangú családi szálloda 152 szoba
hideg-meleg tolyóvízzel, központ fűtéssel, telefontal, elsőrendű
olcsó étteremmel. **Uj idényárak!**

A lap igazolt előfizetői 20 százalékos kedvezményben részesülnek